	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2019

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

Η ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ: ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ

Διαχρονικός στόχος κάθε ανθρώπου υπήρξε η αναβάθμιση του βιοτικού του επιπέδου, ώστε να εξασφαλίσει ποιοτικότερους όρους διαβίωσης. Με σύμμαχό του τη **ραγδαία ανάπτυξη** της επιστήμης και τη συνακόλουθη της τεχνολογίας πέτυχε ως έναν ικανοποιητικό βαθμό αυτή του την επιδίωξη, αφού μηχανοποίησε την εργασία αυξάνοντας και βελτιώνοντας την παραγωγή, μείωσε τις αποστάσεις, θεράπευσε ασθένειες, απέκτησε πρόσβαση στη γνώση, την πληροφόρηση, την αμεσότερη και ταχύτερη επικοινωνία. Την ίδια στιγμή, όμως, ενισχύθηκε και η τάση του για μεγαλύτερη κατανάλωση, απόκτηση υλικών αγαθών, ατομική αναγνώριση και υπεροχή, στοιχεία που βαθμιαία οδήγησαν σε μια κρίση των ανθρώπινων αξιών, που **πλήττει** ως μάλιστα τις σύγχρονες κοινωνίες, καθώς δεν είναι λίγα τα φαινόμενα που την πιστοποιούν.

Μια από τις βασικότερες αξίες που σήμερα διέρχονται κρίση είναι αυτή της έννοιας «άνθρωπος». Τα δικαιώματα, οι ελευθερίες, η αξιοπρέπεια του ανθρώπου γίνονται συχνά θύματα ενός πνεύματος στυγνού και άκρατου ατομικισμού και προσωπικού ωφελιμισμού. Ο άνθρωπος εγκαταλείπει την ιδέα της ομάδας, του συνόλου και στρέφεται προς τη εξυπηρέτηση των ιδιοτελών του σκοπών αδιαφορώντας για τον συνάνθρωπο που μπορεί να υποφέρει κάτω από την πίεση εχθρικών, αντίξοων ή και βίαιων ενεργειών σε βάρος του. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα απουσίας ανθρωπισμού συμπαρασύρονται και καταρρίπτονται και άλλες αξίες που συνδέονται με τον άνθρωπο, όπως αυτές της ειλικρίνειας, της αγάπης, της γνήσιας φιλίας, του μεγαλόψυχου **αλτρουισμού**.

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ένα ακόμη φαινόμενο που αποδεικνύει τη γενικότερη κρίση των αξιών είναι και η αλλοίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η επικράτηση καταστάσεων λαϊκισμού, μεσσιανισμού, έντονης και απροκάλυπτης προπαγάνδας φανερώνει την καταστρατήγηση της γνήσιας δημοκρατίας καταστέλλοντας κάθε έννοια λαϊκής συμμετοχής και κυριαρχίας. Παράλληλα, ο κλονισμός του δημοκρατικού πνεύματος συνεπάγεται την καταπάτηση και άλλων αξιών που συμβάλλουν στην εδραίωσή του. Τέτοιες είναι η ισοτιμία, η ισονομία, η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία, οι οποίες σταδιακά παύουν να υφίστανται και οδηγούν σε φαύλες κοινωνίες που χωρίς συνοχή και συνεργασία άγονται και φέρονται από επιτήδειους στο πλαίσιο του κομφορμισμού και της πλήρους μαζοποίησης.

Αξιοσημείωτη είναι ακόμη η κρίση των φορέων κοινωνικοποίησης, δηλαδή της οικογένειας και της παιδείας. Αναμφισβήτητα, η διαχρονική αξία της οικογένειας έχει στις μέρες μας κλονιστεί, καθώς φαινόμενα όπως ο αυξημένος αριθμός διαζυγίων, τα κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας, η απομάκρυνση των νέων από την οικογενειακή εστία ολοένα και πιο έντονα κάνουν αισθητή την παρουσία τους. Σημαντική, ωστόσο, είναι και η **δυσπιστία** απέναντι στον θεσμό της παιδείας, καθώς και την αξία της γνώσης γενικότερα, αφού μεγαλύτερη προσοχή δίνεται πια στα υλικά κι όχι στα πνευματικά εφόδια ταυτίζοντας το «έχειν» με το «είναι». Επικρατεί, έτσι, αδιαφορία για δύο από τους βασικότερους **πυλώνες** της ζωής και της προσωπικότητας κάθε ατόμου.

Πολλά είναι, επομένως, τα φαινόμενα που αναδεικνύουν την κρίση θεμελιωδών ανθρώπινων αξιών. Για να μπορέσει να αντιστραφεί η κατάσταση χρειάζεται πρωτίστως να αναζητηθούν τα αίτια που την προκαλούν.

Βασικοί φορείς που διαμορφώνουν και παρέχουν **διαρκή** ώθηση στην ανθρώπινη ζωή και συμπεριφορά είναι η οικογένεια και το σχολείο. Η λειτουργία τους κρίνεται καθοριστική για τη μάθηση, την ενίσχυση και τη μεταλαμπάδευση των διαχρονικών, πανανθρώπινων αξιών, αλλά και για την υποτίμηση ή την απαξίωσή τους. Δεν είναι λίγες οι φορές που στο πλαίσιο τόσο της οικογένειας όσο και του σχολείου δεν προωθείται η **διαμόρφωση** μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας μέσα από τη γνωριμία με τις αξίες εκείνες που εμποτίζουν

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

τον σεβασμό για τον άνθρωπο, τη δημοκρατία και την ενεργό συμμετοχή. Αντίθετα, προωθείται η εξειδίκευση, ο ατομικισμός, η διαμόρφωση ιδιοτελών σχέσεων που δεν επιτρέπουν στα ανθρωπιστικά ιδανικά να ενδυναμωθούν και να διασωθούν.

Συνακόλουθα, υπεύθυνοι για την καταπάτηση βασικών αξιών της ανθρώπινης ζωής μπορούν να θεωρηθούν τα μέσα ενημέρωσης, καθώς και η πολιτεία, όταν δεν προωθούν τις ελευθερίες και τα ιδανικά μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης. Ειδικότερα, όταν τα μέσα αντικαθιστούν την έγκαιρη, έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση με την **προπαγάνδα** υποδουλώνουν το πνεύμα, χειραγωγούν τον λαό και παραβιάζουν κάθε αξία ελεύθερης σκέψης, βούλησης και δράσης. Ταυτόχρονα, σε μια πολιτεία στην οποία οι νόμοι καταστρατηγούνται, η αξιοκρατία, η δικαιοσύνη, η τιμιότητα θυσιάζονται στο βωμό συμφερόντων, εξαφανίζεται η ανιδιοτέλεια, η συνεργασία, η δημοκρατία. Έτσι, όταν οι θεσμοί λειτουργούν στη βάση εξυπηρέτησης σκοπιμοτήτων, τότε οι αξίες γίνονται κενό γράμμα, χωρίς αντίκρισμα, χωρίς να αποτελούν γνώμονα στη χάραξη της ανθρώπινης πορείας.

Οι άνθρωποι αλλάζουν, οι κοινωνίες **εξελίσσονται**, η ζωή διαμορφώνεται και ανταποκρίνεται στις επιταγές της κάθε εποχής που διαρκώς αναζητά τις καλύτερες, τις ιδανικότερες συνθήκες διαβίωσης. Το ίδιο χρειάζεται να γίνεται και με τις αξίες που διαχρονικά διέπουν τον άνθρωπο και θα συνεχίσουν να τον ακολουθούν ανανεωμένες, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των καιρών. Σε καμιά περίπτωση, όμως, δεν θα πρέπει να λησμονούνται και να διαστρεβλώνονται, αφού χωρίς αυτές χάνεται η ίδια η αξία της ζωής, που έτσι μοιάζει με αγώνα χωρίς όρια και όρους, που μετατρέπει τον άνθρωπο σε θηρίο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1α. Να γραφούν σύντομοι πλαγιότιτλοι για τις παραγράφους του κειμένου, εκτός της πέμπτης παραγράφου. **Μονάδες 8**

1β. Ποιος ο λειτουργικός ρόλος της πέμπτης παραγράφου του κειμένου;

Μονάδες 5

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

2α. Να βρεθεί η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του κειμένου.

Μονάδες 10

2β. Να βρεθεί η συλλογιστική πορεία (παραγωγική ή επαγωγική) της προτελευταίας παραγράφου του κειμένου και να δικαιολογηθεί η απάντησή σας.

Μονάδες 10

3α. Να βρεθούν τέσσερις διαφορετικές διαρθρωτικές λέξεις, να δηλωθεί η σημασία τους και να αντικατασταθούν με ισοδύναμες.

Μονάδες 12

3β. Να γραφούν τα συνώνυμα των επιτοπισμένων λέξεων του κειμένου.

Μονάδες 10

3γ. «άνθρωπος»: Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στη συγκεκριμένη λέξη της δεύτερης παραγράφου.

Μονάδες 5

4α. Να βρεθούν τρία παραδείγματα συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας και να εξηγήσετε τη λειτουργικότητά τους.

Μονάδες 9

4β. «εξαφανίζεται η ανιδιοτέλεια, η συνεργασία, η δημοκρατία»: στο συγκεκριμένο σημείο διακρίνεται ασύνδετο σχήμα. Γιατί ο συγγραφέας επιλέγει να το χρησιμοποιήσει;

Μονάδες 5

5α. Στο κείμενο κυριαρχεί η χρήση του τρίτου ρηματικού προσώπου. Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με αυτό;

Μονάδες 6

5β. «Ειδικότερα, όταν τα μέσα αντικαθιστούν την έγκαιρη, έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση με την προπαγάνδα υποδουλώνουν το πνεύμα, χειραγωγούν τον λαό και παραβιάζουν κάθε αξία ελεύθερης σκέψης, βούλησης και δράσης.»: Να αναγνωριστεί το είδος της σύνταξης στο απόσπασμα(ενεργητική ή παθητική) και να μετατραπεί στο αντίθετο. Τι επιτυγχάνεται με τη χρήση της ενεργητικής και παθητικής φωνής; Τι αλλάζει στο ύφος του κειμένου;

Μονάδες 20

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 30 Νοεμβρίου 2019
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1α. Πλαγιότιτλοι

1^η Παράγραφος: Η ικανοποίηση των αναγκών και η επίδρασή τους στην αξιακή κρίση.

2^η Παράγραφος: Η υποβάθμιση του ανθρωπισμού.

3^η Παράγραφος: Η υπονόμηση της δημοκρατίας.

4^η Παράγραφος: Η κρίση των φορέων κοινωνικοποίησης

6^η Παράγραφος: Η ευθύνη της οικογένειας και του σχολείου στην κρίση των αξιών.

7^η Παράγραφος: Τα μέσα ενημέρωσης και η πολιτεία υπεύθυνοι για την υποτίμηση των αξιών.

8^η Παράγραφος: Η διαχρονικότητα των αξιών.

1β. Η πέμπτη παράγραφος του κειμένου λειτουργεί μεταβατικά. Συγκεκριμένα ανακεφαλαιώνει τις τέσσερις πρώτες παραγράφους που αποδεικνύουν τις μορφές των αξιών που διέρχονται κρίση και προετοιμάζει για όσα θα ακολουθήσουν, δηλαδή την αναζήτηση των αιτιών της κρίσης.

2α. Δομικά μέρη της τρίτης παραγράφου

Θεματική περίοδος: Ένα ακόμη φαινόμενο ... του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Λεπτομέρειες / Σχόλια: Η επικράτηση ... της πλήρους μαζοποίησης.

Κατακλείδα: Στην παράγραφο δεν εντοπίζεται πρόταση- κατακλείδα.

Η τρίτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα με παραδείγματα και αίτιο αποτέλεσμα. Παρουσιάζονται τα φαινόμενα

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

λαϊκισμού, μεσσιανισμού, προπαγάνδας ως αιτίες με αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της δημοκρατίας, που συνεπάγεται την καταπάτηση και άλλων αξιών. Δίνονται στη συνέχεια τα παραδείγματα αυτών των αξιών που είναι η ισοτιμία, η ισονομία, η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία.

2β. Η έβδομη παράγραφος του κειμένου ακολουθεί παραγωγική συλλογιστική πορεία, καθώς ξεκινά γενικά με τη διαπίστωση ότι τα μέσα ενημέρωσης και η πολιτεία ευθύνονται για την καταπάτηση των βασικών αξιών και στη συνέχεια «ειδικότερα» παρουσιάζει την δράση των μέσων που παρακάμπτουν την έγκυρη, έγκαιρη και αντικειμενική ενημέρωση και την ευθύνη της πολιτείας που παραβιάζει αρχές όπως η αξιοκρατία, η δικαιοσύνη, η τιμιότητα.

3α. Διαρθρωτικές λέξεις:

«την ίδια στιγμή»: Η διαρθρωτική λέξη δηλώνει χρονική σχέση και μπορεί να αντικατασταθεί με τη λέξη «ταυτόχρονα».

«παράλληλα»: Η διαρθρωτική λέξη δηλώνει προσθήκη και μπορεί να αντικατασταθεί με τη λέξη «επιπλέον».

«έτσι»: Η διαρθρωτική λέξη δηλώνει συμπέρασμα και μπορεί να αντικατασταθεί με τη λέξη «επομένως».

«αντίθετα»: Η διαρθρωτική λέξη δηλώνει αντίθεση και μπορεί να αντικατασταθεί με τη φράση «σε αντιδιαστολή».

- 3β.**
- ραγδαία = ταχύτατη
  - ανάπτυξη = εξέλιξη
  - πλήττει = μαστίζει
  - αλτρουισμού = ανιδιοτέλειας
  - δυσπιστία = καχυποψία
  - πυλώνες – ερείσματα, βάσεις
  - διαρκή = συνεχή, αέναη

	30/11/2019
	9η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

διαμόρφωση = διάπλαση

προπαγάνδα = παραπληροφόρηση

εξελισσονται = προοδεύουν

4α. «άνθρωπος»: Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται γιατί η λέξη που περικλείουν αποδίδεται στο κείμενο ως όρος, ως έννοια.

4β. Με τη χρήση του ασύνδετου σχήματος ο συγγραφέας πυκνώνει τα νοήματα δίνοντας έτσι περισσότερες λεπτομέρειες ώστε να προσδώσει σαφήνεια στα λεγόμενά του. Παράλληλα καθιστά το ύφος του κειμένου πιο ζωντανό, παραστατικό, άμεσο και οικείο και επικαλείται το συναίσθημα του δέκτη.

5α. Με τη χρήση του τρίτου ρηματικού προσώπου το κείμενο αποκτά αντικειμενικότητα, καθώς ο συγγραφέας αποστασιοποιείται και παρουσιάζει τα γεγονότα ως απλός παρατηρητής.

5β. «Ειδικότερα, όταν τα μέσα αντικαθιστούν την έγκαιρη, έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση με την προπαγάνδα υποδουλώνουν το πνεύμα, χειραγωγούν τον λαό και παραβιάζουν κάθε αξία ελεύθερης σκέψης, βούλησης και δράσης.»

Η σύνταξη στο παραπάνω απόσπασμα είναι ενεργητική.

Σε παθητική σύνταξη θα είχε ως εξής: Ειδικότερα όταν από τα μέσα αντικαθίσταται η έγκαιρη, έγκυρη και αντικειμενική πληροφόρηση με την προπαγάνδα υποδουλώνεται το πνεύμα, χειραγωγείται ο λαός και παραβιάζεται κάθε αξία ελεύθερης σκέψης, βούλησης και δράσης.

Με τη χρήση της ενεργητικής σύνταξης το ύφος του κειμένου γίνεται πιο οικείο, άμεσο και ζωντανό, αφού δίνεται έμφαση στο υποκείμενο (τα μέσα), ενώ με τη χρήση της παθητικής το ύφος καθίσταται πιο επίσημο, σοβαρό, αυστηρό και αντικειμενικό, αφού δίνεται έμφαση στην πράξη (αντικαθίσταται, υποδουλώνεται, χειραγωγείται, παραβιάζεται).